

Εισαγωγή στη Μικροοικονομική II – Μέρος Β΄

Διδάσκων: Κυριάκος Δρίβας

Email: drivas@unipi.gr

Ιστοσελίδα: <https://www.unipi.gr/unipi/el/drivas.html>

Εισαγωγή στη Μικροοικονομική II – Μέρος Β΄

- **Ολιγοπώλιο**

- Βασικές Έννοιες
- Θεωρία Παιγνίων (Ισορροπία κατά Nash)
- Cournot: Ανταγωνισμός σε ποσότητες
 - Ανάλυση ευημερίας (σύγκριση με μονοπώλιο και τέλει ανταγωνισμό)
- Ανταγωνισμός σε τιμές (Bertrand)

- Κεφ. 14 Krugman & Robin: “Οικονομική-Μικροοικονομική και Μακροοικονομική”
- Σημειώσεις και Ασκήσεις

Εισαγωγή στη Μικροοικονομική II – Μέρος Β΄

- **Μονοπωλιακός Ανταγωνισμός και Διαφοροποίηση Προϊόντος**
 - Βασικές Έννοιες
 - Διαφοροποίηση Προϊόντος
 - Μοντελοποίηση του Μονοπωλιακού Ανταγωνισμού
 - Σύγκριση Μονοπωλιακού Ανταγωνισμού και Τέλειου Ανταγωνισμού
- Κεφ. 15 Krugman & Robin: “Οικονομική-Μικροοικονομική και Μακροοικονομική”
- Σημειώσεις και Ασκήσεις

Ολιγοπώλιο

ΟΛΙΓΟΠΩΛΙΟ

- Το ολιγοπώλιο είναι μια μορφή διάρθρωσης της αγοράς στην οποία:
 - Υπάρχουν λίγοι μόνο παραγωγοί/εταιρείες
- Ένα **Ολιγοπώλιο** είναι μια αγορά που κυριαρχείται από μικρό αριθμό επιχειρήσεων.
- **Ατελής ανταγωνισμός:** καμία επιχείρηση δεν έχει το μονοπώλιο, αλλά οι παραγωγοί μπορούν να επηρεάσουν τις αγοραίες τιμές.
- Το ολιγοπώλιο εμφανίζεται πολύ συχνότερα από το μονοπώλιο

ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΟΛΙΓΟΠΩΛΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ...

- ...είναι σύνθετο, διότι δεν πρόκειται για μια μεμονωμένη επιχείρηση που λαμβάνει υπόψη το κόστος της και τιμολογεί αυτόνομα (όπως συμβαίνει στις τέλεια ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και στα μονοπώλια).
- Τα κέρδη μιας μεγάλης επιχείρησης εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις ενέργειες που λαμβάνονται από άλλες μεγάλες επιχειρήσεις.
- Έρχεται στην επιφάνεια το ζήτημα της στρατηγικής συμπεριφοράς: το πώς η συμπεριφορά μιας επιχείρησης επηρεάζει τη συμπεριφορά των άλλων επιχειρήσεων.

Παραδείγματα ολιγοπωλίων

- Τι σημαίνει ότι μία εταιρεία A έχει x% μερίδιο αγοράς:

$$\frac{\text{Πωλήσεις Εταιρείας A}}{\text{Συνολικές Πωλήσεις του Κλάδου}}$$

- Στις ΗΠΑ → Search Engines: Η Google: 63%, Bing+Yahoo:34%
- Smartphones → Apple: 43.6%, Samsung: 28.5%
- Σταθερή τηλεφωνία: ΟΤΕ: 47%, WIND: 14.8%, Vodafone: 17.4%
- <https://www.insider.gr/specials/paihni-di-gia-treis-stis-tilepikoinonies>

Παράδειγμα από Βιβλίο: Figure 14-1

Γιατί Δημιουργούνται τα Ολιγοπώλια;

- Ύπαρξη **αυξουσών αποδόσεων κλίμακας**, οι οποίες προφέρουν στους μεγαλύτερους παραγωγούς πλεονέκτημα κόστους έναντι των μικρότερων.
- Τι σημαίνουν **οι αύξουσες αποδόσεις κλίμακας**;
 - Παράδειγμα Cobb-Douglas

$$Q = F(K, L) = K^a L^b \quad a > 0, b > 0$$

• Παλ/ζ- K, L με t ($t > 0$)

$$F(tK, tL) = (tK)^a \cdot (tL)^b = t^a K^a \cdot t^b L^b = t^{a+b} K^a L^b = t^{a+b} \cdot F(K, L)$$

• Αν $a+b > 1 \Rightarrow$ Αυξουσες αποδόσεις κλίμακας

(Π.χ. Έστω $a+b=2$ και ορίζ- $t=2$ (διν/ζ- τις εισροές του) τότε
 $t^{a+b} = 2^2 = 4$. Άρα αν διν/σ- τις εισροές $\Rightarrow$ Τίτρ/ζ- το Q του)

• Αν $a+b < 1 \Rightarrow$ φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας

• Αν $a+b=1 \Rightarrow$ Σταθερές αποδόσεις κλίμακας

ΜΕΤΡΩΝΤΑΣ ΤΟ ΟΛΙΓΟΠΩΛΙΟ

- Για να έχουν μια καλύτερη εικόνα της διάρθρωσης της αγοράς, οι οικονομολόγοι συχνά, χρησιμοποιούν το δείκτη **HHI (Herfindahl–Hirschman Index)**.
- Ο **HHI** για έναν κλάδο, είναι το **άθροισμα των τετραγώνων του μεριδίου αγοράς (επί των πωλήσεων) κάθε επιχείρησης**.
- Για παράδειγμα, εάν υπάρχουν τρεις επιχειρήσεις με μερίδιο αγοράς **60%**, **25%**, και **15%**, τότε:

$$\text{HHI} = 60^2 + 25^2 + 15^2 = 4.450$$

$$3600 + 625 + 225 = 4450$$

ΗΗΙ: ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (ΤΩΝ ΗΠΑ)

- **ΗΗΙ μικρότερο των 1.000** μονάδων, αποτελεί ένδειξη μιας έντονα ανταγωνιστικής αγοράς.
- **ΗΗΙ μεταξύ 1.000 και 1.800** μονάδες, αποτελεί ένδειξη ελαφρώς ανταγωνιστικής αγοράς.
- **ΗΗΙ πάνω από 1.800** μονάδες, αποτελεί ένδειξη ολιγοπωλίου.
- **Εάν ο ΗΗΙ είναι μεγαλύτερος από 1.000 μονάδες, μια συγχώνευση που έχει σαν αποτέλεσμα μια σημαντική αύξηση στον ΗΗΙ, θα εξεταστεί πολύ προσεκτικά από τις αρμόδιες αρχές και είναι πιθανό να μην επιτραπεί.**

- Ποσο είναι το τίμημα HHI ;

- Α- Ισονομία:

$$HHI = 100^2 = 10000$$

Συγχώνευση το 2016: Anheuser-Busch InBev & SABMiller

- **Πριν την συγχώνευση το HHI: 2598**
 - Πρέπει να πάρουν έγκριση από το DOJ
- Το υπουργείο ενέκρινε εφόσον:
- **Η SABMiller έπρεπε να πουλήσει την MillerCoors έτσι ώστε οι Anheuser-Busch InBev & MillerCoors να παραμείνουν ανταγωνιστές**
- **Η νέα εταιρεία δεν μπορούσε να έρθει σε συμφωνία με διανομείς σε τοπικό επίπεδο**
 - Παραδείγματα από Ελλάδα σε επίπεδο διανομής; Π.χ. εστιατόρια ή mall;

ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ: ΕΡΩΤΗΣΗ ΕΞΑΣΚΗΣΗΣ 1

- Ποιος είναι ο δείκτης HHI στις μηχανές αναζήτησης, εάν η Google έχει 67% μερίδιο αγοράς, η Bing έχει 18% μερίδιο αγοράς, η Yahoo! Έχει 11% μερίδιο αγοράς, η Ask έχει 3% μερίδιο αγοράς, και η AOL έχει 1% μερίδιο αγοράς;

- a) 100
- b) 6.724
- c) 4.944
- d) 7.018
- e) 6.818

$$HHI = 67^2 + 18^2 + 11^2 + 3^2 + 1^2$$

$$= 4489 + 324 + 121 + 9 + 1 = 4944$$

ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ: ΕΡΩΤΗΣΗ ΕΞΑΣΚΗΣΗΣ 1 (Απάντηση)

- Ποιος είναι ο δείκτης HHI στις μηχανές αναζήτησης, εάν η Google έχει 67% μερίδιο αγοράς, η Bing έχει 18% μερίδιο αγοράς, η Yahoo! Έχει 11% μερίδιο αγοράς, η Ask έχει 3% μερίδιο αγοράς, και η AOL έχει 1% μερίδιο αγοράς;
- a) 100
- b) 6.724
- **c) 4.944**
- d) 7.018
- e) 6.818

Εναλλακτικός Τρόπος Υπολογισμού του ΗΗΙ

$$H = \sum_{i=1}^N s_i^2$$

Για παράδειγμα, εάν υπάρχουν τρεις επιχειρήσεις με μερίδιο αγοράς **60%**, **25%**, και **15%**.

Με τον 1^ο τρόπο: **ΗΗΙ = $60^2 + 25^2 + 15^2 = 4.450$** ✓

Με τον 2^ο τρόπο: **ΗΗΙ = $0,60^2 + 0,25^2 + 0,15^2 = 0,45$** (0-1)

Για παράδειγμα, εάν υπάρχουν μία επιχείρηση με μερίδιο αγοράς **100%**.

Με τον 1^ο τρόπο: **ΗΗΙ = $100^2 = 10000$**

Με τον 2^ο τρόπο: **ΗΗΙ = $1^2 = 1$** ✓

Ελέγξτε την κατανόηση σας 14-1.

→ $\overset{G}{63\%}$, $\overset{B}{22\%}$, $\overset{Y}{12\%}$, $\overset{A}{2\%}$, $\overset{L}{1\%}$

$$HHI = 63^2 + 22^2 + 12^2 + 2^2 + 1^2 = 3969 + 484 + 144 + 4 + 1 = 4602$$

→ $Y + B \rightarrow$ Συγχωνεύονται. Ποιο είναι το νέο HHI:

$$HHI_{\text{new}} = 63^2 + (22+12)^2 + 2^2 + 1^2 = 3969 + 1156 + 4 + 1 = 5130$$

→ N.χ. 2 εν.χ. 50%, 50%

$$HHI = 50^2 + 50^2 = 5000$$

→ N.χ. 100 εν.χ. $1/n \sim \text{καθίστα}$

$$HHI = 1^2 + 1^2 + \dots + 1^2 = 100$$

Ερωτήσεις

- Σε ένα ολιγοπώλιο:
 - A) υπάρχουν πολλοί πωλητές.
 - B) δεν υπάρχουν εμπόδια στην είσοδο.
 - Γ) οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν την αλληλεξάρτηση τους.
 - Δ) το συνολικό πλεόνασμα μεγιστοποιείται.

Ερωτήσεις

- Σε ένα ολιγοπώλιο:
 - A) υπάρχουν πολλοί πωλητές.
 - B) δεν υπάρχουν εμπόδια στην είσοδο.
 - * Γ) οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν την αλληλεξάρτηση τους.
 - Δ) το συνολικό πλεόνασμα μεγιστοποιείται.

Γ

Ερωτήσεις

- Η πλέον σημαντική πηγή ολιγοπωλίου σε μια βιομηχανία είναι:
 - A) οικονομίες κλίμακας.
 - B) κυβερνητική ρύθμιση.
 - Γ) τεχνολογική κατωτερότητα.
 - Δ) ιδιοκτησία άφθονων πόρων.

- Η πλέον σημαντική πηγή ολιγοπωλίου σε μια βιομηχανία είναι:
 - # A) οικονομίες κλίμακας.
 - B) κυβερνητική ρύθμιση.
 - Γ) τεχνολογική κατωτερότητα.
 - Δ) ιδιοκτησία άφθονων πόρων.

- A

- Το ολιγοπώλιο είναι μια δομή της αγοράς που χαρακτηρίζεται από ένα _____ αριθμό _____ επιχειρήσεων που παράγουν _____ προϊόντα.

A) μικρό; αλληλοεξαρτ.; ταυτόσημες ή διαφοροποιημ.

B) μικρό? Ανεξάρτ.; ταυτόσημες ή διαφοροποιημ.

Γ) μεγάλο? σχετικά μικρό ανεξάρτ. Διαφοροποιημ.

Δ) μεγάλο? σχετικά μικρό ανεξάρτ. Πανομοιότυπ.

- Το ολιγοπώλιο είναι μια δομή της αγοράς που χαρακτηρίζεται από ένα _____ αριθμό _____ επιχειρήσεων που παράγουν _____ προϊόντα.

- ✖ A) μικρό; αλληλοεξαρτ.; ταυτόσημες ή διαφοροποιημ. ✖
- B) μικρό? Ανεξάρτ.; ταυτόσημες ή διαφοροποιημ.
- Γ) μεγάλο? σχετικά μικρό ανεξάρτ. Διαφοροποιημ.
- Δ) μεγάλο? σχετικά μικρό ανεξάρτ. Πανομοιότυπ.

Ans: A

- Για να ονομάζεται ολιγοπώλιο, μια βιομηχανία πρέπει να έχει:
 - A) ανεξαρτησία στη λήψη αποφάσεων.
 - B) μια οριζόντια καμπύλη ζήτησης.
 - Γ) έναν μικρό αριθμό αλληλεξαρτώμενων επιχειρήσεων.
 - Δ) σχετικά εύκολη είσοδο και έξοδο.

- Για να ονομάζεται ολιγοπώλιο, μια βιομηχανία πρέπει να έχει:
 - A) ανεξαρτησία στη λήψη αποφάσεων.
 - B) μια οριζόντια καμπύλη ζήτησης.
 - ✖ Γ) έναν μικρό αριθμό αλληλεξαρτώμενων επιχειρήσεων.
 - Δ) σχετικά εύκολη είσοδο και έξοδο.

Σύνοψη – Ορισμός Ολιγοπωλίου

- Λίγοι πωλητές που προσφέρουν ομοιογενές προϊόν
 - Αυτή η συνθήκη μπορεί και να αναιρεθεί. Για τα πλαίσια όμως του μαθήματος το υποθέτουμε πάντα.
- Αλληλεξάρτηση των επιχειρήσεων
- Οι επιχειρήσεις πετυχαίνουν καλύτερο αποτέλεσμα αν συνεργαστούν και ενεργήσουν σαν μονοπώλιο – που παράγει μια μικρή ποσότητα της παραγωγής και επιβάλλει τιμή ανώτερη από το οριακό κόστος